

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست اوقاف

قانون تنظیم امور ملکیت های وقفی

1397 هـ ش

قانون تنظیم امور ملکیت های وقفی

فصل اول

احکام عمومی

مبنی

ماده اول:

این قانون در روشنی حکم ماده نهم قانون اساسی افغانستان وضع گردیده است.

اهداف

ماده دوم:

اهداف این قانون عبارت اند از:

- ۱- تنظیم امور مربوط به ثبت ملکیت های وقفی.
- ۲- فراهم نمودن زمینه بهره برداری از ملکیت های وقفی.
- ۳- شفافیت و حسابداری در جمع آوری عواید ملکیت های وقفی و مصرف آن.
- ۴- مراقبت و حفاظت ملکیت های وقفی.
- ۵- فراهم نمودن زمینه استرداد ملکیت های وقفی غصب شده.
- ۶- احیاء و بازسازی بناهای وقفی.

اصطلاحات

ماده سوم:

اصطلاحات آتی در این قانون مفاهیم ذیل را افاده می نماید:

- ۱- وقف : عبارت است از حبس مال از تصرف مالکانه و بذل منفعت آن به امور خیریه.
- ۲- ملکیت های وقفی: زمین یا ساختمان شامل مساجد، تکایا، جماعت خانه ها، کتابخانه ها، مدارس دینی اسلامی، زیارتگاه ها، قبرستانها، دوکانه ها، سراهیا، حویلی ها، اسهام، سایر ملکیت ها و حقوق معنوی و جوهی است که به غرض بذل منفعت آن به فقراء و سایر امور خیریه وقف گردیده باشد.
- ۳- وقف کننده: شخص حقیقی یا حکمی است که ملکیت خود را یا منفعت آن را به امر خیریه معین یا غیر معین، وقف نموده باشد.
- ۴- موقوف علیه: شخص حقیقی یا حکمی است که منافع وقف به آن اختصاص یافته باشد.
- ۵- ناظر وقف: شخص حقیقی یا حکمی است که جهت حفاظت، مراقبت ملکیت وقفی، تنفیذ شروط وقف کننده، و بهره برداری مناسب مؤظف گردیده باشد.
- ۶- وقف خاص: اختصاص ملکیت وقفی یا منفعت آن به اشخاص یا امور مشخص می باشد.
- ۷- وقف عام: اختصاص ملکیت وقفی یا منفعت آن در امور خیریه عام می باشد.
- ۸- وقف خانوادگی: وقف ملکیت یا منفعت آن به یکی یا همه اعضای خانواده وقف کننده الی وقت معین می باشد.
- ۹- قبرستان عمومی: قطعه زمین است که جهت دفن اموات عموم مسلمانان از طرف اشخاص حقیقی یا حکمی وقف گردیده باشد.
- ۱۰- قبرستان خاص: قطعه زمین است که جهت دفن اموات طبقه خاص از طرف اشخاص حقیقی یا حکمی وقف گردیده باشد.
- ۱۱- زمین بایر: زمینی است که بیش از پنج سال متواتر در شرایط عادی تحت زرع قرار نگرفته و بعد از اصلاح و احداث سیستم جدید آبیاری تحت زرع قرار گرفته بتواند.
- ۱۲- زمین بکر(موات): زمینی که اصلاً تحت زرع قرار نگرفته باشد.

مرجع تطبیق

ماده چهارم:

- (۱) وزارت ارشاد، حج و اوقاف مرجع تطبیق احکام این قانون می باشد.
- (۲) وزارت ارشاد حج و اوقاف من بعد در این قانون بنام وزارت یاد میگردد.

فصل دوم مدت، شرایط و ثبت وقف

مدت وقف موقت

ماده پنجم:

مدت وقف موقت الی پنجاه (۵۰) سال می باشد.

وقف دائم

ماده ششم:

(۱) هرگاه مدت وقف بیش از (۵۰) سال باشد، وقف دائم شناخته می شود.

(۲) هرگاه مدت وقف ذکر نگردیده باشد وقف دائم شناخته می شود.

شرایط تثبیت ملکیت وقفی

ماده هفتم:

(۱) ملکیت، تحت شرایط ذیل به حیث ملکیت وقفی تثبیت می گردد:

۱- وقف کننده دارای اهلیت کامل قانونی باشد.

۲- ملکیت تام وقف کننده باشد.

۳- معین باشد.

۴- بالفعل یا بالقوه موجود باشد.

۵- شرعاً متقوم باشد.

۶- قابل انتفاع باشد.

(۲) هر گاه قسمتی از ملکیت مشاع، وقف شده باشد، زمانی ثبت می گردد که تقسیم آن ممکن باشد.

(۳) هر گاه ملکیت مندرج فقره (۲) این ماده قابل تقسیم و استفاده جداگانه نباشد، ثبت نمی گردد.

(۴) اموال منقول و اسهام شرکت های که فعالیت مجاز دارند مطابق احکام این قانون وقف شده می تواند.

صیغه وقف

ماده هشتم:

(۱) وقف با گفتار، نوشتار و در صورت نیاز به اشاره، فعل و قرینه که دال بر اراده وقف کننده یا وکیل شرعی وی باشد، صورت میگیرد.

(۲) اظهارات وقف کننده بر اساس الفاظ و معانی آن اعتبار دارد.

(۳) صیغه وقف به انشاء تصدیق و یا توقیت (تعیین زمان) وقف، دلالت نماید.

شرط غیر صحیح

ماده نهم:

هر گاه وقف کننده در وقف شرطی را تعیین نماید که منافع حکم شرعی، مصلحت وقف، موقوف علیه و مصالح عامه باشد، وقف صحیح و شرط باطل است.

وارد کردن تغییر در وقف

ماده دهم:

(۱) هر گاه وقف کننده ملکیت خود را جهت اعمار یا ترمیم مسجد وقف نماید، نمی تواند در آن تغییر وارد نماید.

(۲) هر گاه وقف کننده مندرج فقره (۱) این ماده، ملکیت خود را غرض ایجاد یا ترمیم تاسیسات عامه المنفعه یا سایر امور خیریه وقف نماید می تواند با نظر داشت شرایط ذیل در آن تغییر وارد نماید.

۱- افزودن مستحقین جدید.

۲- خارج کردن موقوف علیهم موقتی یا دائمی.

۳- تغییر در سهم مستحقین.

۴- شرط گذاشتن انتفاع برای خود، همسر یا اولاد.

۵- تحدید روش های بهره برداری از اموال وقف مطابق احکام این قانون.

(۳) وقف برای مسجد و مؤسسات عام المنفعه طور موقت صورت گرفته نمی تواند.

وجایب مالی وقف

ماده یازدهم:

- (۱) وقف دارای حقوق و وجایب مالی مستقل می باشد.
- (۲) وزارت ارشاد، حج و اوقاف به پرداخت دیونی که طبق احکام این قانون به مصرف رسیده، مکلف می باشد.

ملکیت املاک وقفی

ماده دوازدهم:

- (۱) ملکیت وقفی از ملکیت وقف کننده خارج و در ملکیت موقوف علیه داخل نه شده و بعد از وقف، فروش، ترکه، تبادل، وصیت و هبه آن جواز ندارد.
- (۲) ملکیت های که اداره اوقاف بر آن ذوالید بوده یا آثار وقف بر آن موجود باشد، ملکیت وقفی شناخته می شود.
- (۳) هرگاه وقف مطابق احکام قانون ثابت شود، حقوق ذیل بر آن مرتب می گردد:
- ۱- شخصیت حکمی مستقل.
 - ۲- استقلالیت مالی.
 - ۳- اهلیت تصرف مطابق احکام این قانون.
 - ۴- حق دعوی و دفع عودی.
 - ۵- تعیین ناظر جهت حفاظت وقف، تنفیذ شروط وقف کننده و تمثیل اراده وی.
- (۴) ملکیت های عامه وقف شده به جهات خیریه توسط مراجع ذیصلاح بعد از تشخیص و تصویب شورای عالی اوقاف به وقف عام تبدیل می گردد.

ارائه درخواست

ماده سیزدهم :

- (۱) شخصی که اراده وقف کردن ملکیت خود را داشته باشد، می تواند در خواست خویش را توسط عریضه مطبوع به نزدیک ترین اداره اوقاف غرض ثبت، مطابق طرزالعمل مربوط، ارائه نماید.
- (۲) اداره اوقاف مکلف است، حین مراجعه شخص مندرج فقره (۱) این ماده جهت ثبت ملکیت وقفی، طبق طرزالعمل مربوط، همکاری نموده، ملکیت عقاری و غیر عقاری وقفی را برویت اسناد ارائه شده در کتاب ثبت ملکیت های وقفی درج نماید.
- (۳) ملکیت های غیر منقول مندرج فقره (۲) ماده بعد از اخذ معلومات در مورد ملکیت، ذریعه فورم منضمه این قانون از طرف اداره اوقاف طی مراحل و توأم با تمام اسناد مربوط غرض ترتیب سند به مرجع ذیصلاح ارائه می گردد.

ترتیب دفاتر اساس ثبت

ماده چهاردهم :

- وزارت مکلف است، غرض ثبت املاک وقفی منقول و غیر منقول، دفاتر اساس ثبت یکسان را در سطح مرکز و ولایات تهیه و ترتیب نماید.

ایجاد دیتابیس

ماده پانزدهم:

- وزارت مکلف است به منظور ثبت املاک وقفی مرکز، معلومات (دیتابیس) را ایجاد نماید.

دفاتر ثبت قبلی

ماده شانزدهم :

- وزارت مکلف است، محتویات دفاتر اساس ثبت املاک وقفی سابق را در دفتر اساس ثبت املاک وقفی جدید ثبت نموده و اصل دفاتر سابق را حفظ نماید.

محتویات دفتر اساس ثبت

ماده هفدهم :

دفتر اساس ثبت املاک وقفی شامل محتویات ذیل می باشد.

- ۱- نام شخص وقف کننده.
- ۲- نوعیت ملکیت وقفی و مشخصات آن.
- ۳- نام شخص تسلیم گیرنده.
- ۴- مقام امر دهنده.
- ۵- موقعیت ملکیت وقفی به تفکیک ولایت، ولسوالی و قریه.
- ۶- مقدار ملکیت وقفی.
- ۷- حدود و مشخصات ملکیت وقفی.

فصل سوم

وظایف و صلاحیت های وزارت و شورای عالی اوقاف

وظایف و صلاحیت های وزارت

ماده هجدهم :

وزارت دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می باشد.

- ۱- ترتیب پلان مالی سالانه و پیش بینی سطح عواید وقفی و تطبیق آن بعد از تصویب شورای عالی اوقاف.
- ۲- ترتیب و تنظیم قطعیه سالانه مصارف اوقافی و تقدیم آن به شورای عالی اوقاف.
- ۳- ثبت ملکیت های وقفی در دفتر اساس ثبت املاک وقفی.
- ۴- حفاظت ملکیت های وقفی.
- ۵- نظارت بر ملکیت های وقفی خاص و عام مطابق طرز العمل مربوط.
- ۶- عزل و نصب ناظر در ملکیت های وقفی به تایید شورای عالی اوقاف.
- ۷- جمع آوری عواید ملکیت های وقفی و مصرف آن مطابق احکام این قانون.
- ۸- فراهم سازی زمینه استرداد ملکیت های وقفی غصب شده مطابق احکام قانون.
- ۹- تشخیص، تثبیت و جمع آوری ارقام و احصائیه های مربوط به ملکیت های وقفی.
- ۱۰- پیشنهاد استخدام منابع بشري مورد ضرورت از عواید وقفی جهت بررسی پروژه های مربوط به ملکیت های وقفی به شورای عالی اوقاف.
- ۱۱- طی مراحل قرار داد های مربوط به ملکیت های وقفی و عقد آن.
- ۱۲- افتتاح حساب خاص بانکی به منظور جمع آوری عواید ملکیت های وقفی.
- ۱۳- سرمایه گذاری و بهره برداری از ملکیت های وقفی مطابق احکام این قانون.
- ۱۴- اتخاذ تدابیر لازم جهت جلوگیری از غصب ملکیت های وقفی.
- ۱۵- جلب سرمایه گذاری برای ملکیت های وقفی.
- ۱۶- موافقه جهت بهره برداری غیر انتفاعی از ملکیت های وقفی در امور متعلق به ساحات کاری وزارت در روشنی طرز العمل خاص بعد از تایید شورای عالی اوقاف.
- ۱۷- انجام سایر وظایف مطابق احکام این قانون.

شورای عالی اوقاف

ماده نوزدهم :

به منظور اداره ملکیت های وقفی و نظارت از آن، شورای عالی اوقاف به ترکیب ذیل ایجاد می گردد:

- ۱- وزیر ارشاد، حج و اوقاف به حیث رئیس.
- ۲- معین وزارت مالیه به حیث معاون.
- ۳- معین وزارت اقتصاد به حیث عضو.
- ۴- معین وزارت عدلیه به حیث عضو.

- ۵- معین وزارت صنعت و تجارت به حیث عضو.
- ۶- معین وزارت امور داخله به حیث عضو.
- ۷- معین وزارت امور زنان به حیث عضو.
- ۸- معین وزارت شهر سازی و اراضی به حیث عضو.
- ۹- رئیس شاروالی کابل به حیث عضو.
- ۱۰- رئیس جمعیت افغان سره میاشت به حیث عضو.
- ۱۱- دو نفر نماینده شورای سرتاسری علمای افغانستان به حیث اعضاء.
- ۱۲- رئیس اداره اوقاف به حیث منشی.

وظایف شورای عالی اوقاف

ماده بیست ام:

- (۱) شورای عالی اوقاف دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می باشد:
 - ۱- تصویب فقره های (۱) و (۲) ماده (۱۸) این قانون.
 - ۲- طرح ، تصویب و تطبیق پالیسی ها در مورد ملکیت های وقفی.
 - ۳- پیشنهاد طرح تعدیل احکام این قانون و تصویب طرز العمل ها و لوایح.
 - ۴- بررسی و ارزیابی طرح ها، پروژه ها و ابراز نظر در زمینه.
 - ۵- ایجاد هماهنگی بین ادارات جهت حل مشکلات مهم ملکیت های وقفی.
 - ۶- نظارت از عواید مصارف ملکیت های وقفی.
 - ۷- اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادات مبنی بر استخدام کارکنان قرار دادی از عواید وقفی.
 - ۸- تخصیص عواید ملکیت های وقفی غرض رفع نیازمندی های آن و امور خیریه.
- (۲) طرز فعالیت شورای عالی اوقاف در طرز العملی که از طرف وزارت ترتیب می گردد، تنظیم می شود.
- (۳) سکرتریت شورای عالی اوقاف به عهده وزارت می باشد.

شورای ولایتی اوقاف

ماده بیست و یکم :

- (۱) به منظور اداره بهتر ملکیت های وقفی و انسجام امور اوقاف در هر ولایت، شورای ولایتی اوقاف به ترکیب ذیل ایجاد می گردد.
 - ۱- والی بحیث رئیس.
 - ۲- رئیس اداره اوقاف به حیث معاون.
 - ۳- مستوفی به حیث عضو.
 - ۴- رئیس اقتصاد به حیث عضو.
 - ۵- رئیس عدلیه به حیث عضو.
 - ۶- رئیس صنعت و تجارت به حیث عضو.
 - ۷- رئیس امور زنان بحیث عضو.
 - ۸- رئیس اداره اراضی به حیث عضو.
 - ۹- رئیس شاروالی به حیث عضو.
 - ۱۰- رئیس جمعیت افغانی سره میاشت به حیث عضو.
 - ۱۱- قوماندان امنیه به حیث عضو.
- (۲) طرز فعالیت شورای ولایتی اوقاف در طرز العملی که از طرف شورای عالی اوقاف تصویب می گردد، تنظیم می شود.
- (۳) سکرتریت شورای ولایتی اوقاف به عهده اداره اوقاف ولایت مربوط می باشد.

جمع آوری عواید و اعانه ها:

ماده بیست و دوم :

- (۱) وزارت مکلف است عواید ملکیت های وقفی را جمع آوری نماید.
- (۲) عواید ملکیت های وقفی و اعانه های نقدی به حساب خاص (وقفی) تحویل بانک می گردد.
- (۳) اموال منقول که وقف گردیده بعد از ثبت در دفتر مربوط در جمع معتمد قید می گردد.

مصرف عواید و اعانه های وقفی

ماده بیست و سوم :

(۱) وزارت می تواند، عواید مندرج ماده بیست و چهارم این قانون را بعد از تصویب شورای عالی اوقاف در موارد ذیل مصرف نماید.

- ۱- اعمار و ترمیم مساجد.
 - ۲- اعمار و ترمیم مدارس علوم دینی.
 - ۳- اعمار و تقویت حلقات قرآنی و سایر علوم اسلامی.
 - ۴- اعمار و ترمیم کتابخانه های وقفی.
 - ۵- پرداخت حق تألیف، ترجمه، چاپ، تهیه و نظر کتب اسلامی در صورت ضرورت.
 - ۶- پرداخت حق الزحمه کارکنان قرار دادی در امور وقف.
 - ۷- اعمار و ترمیم ساختمان های وقفی.
 - ۸- مساعدت غرض اعمار شفاخانه های خیریه.
 - ۹- سایر موارد خیریه، به تشخیص شورای عالی اوقاف.
- (۲) مصارف بمنظور بقای عین ملکیت وقفی نسبت به سایر مصارف ترجیح داده می شود.
- (۳) وزارت می تواند عواید وقفی را که سقف آن از (۵۰۰۰۰۰) پایین باشد بدون تصویب شورای عالی اوقاف در موارد مندرج فقره (۱) این ماده بمصرف برساند.
- (۴) طرز مصارف مندرج فقره (۱) این ماده و عواید ملحقات مساجد، حسینیه ها، تکایا و جماعت خانه ها و سایر مراکز وقفی در طرز العمل جداگانه تنظیم می گردد.

تبدیل وقف خاص به عام

ماده بیست و چهارم:

هر گاه وقف، خاص باشد در صورت وفات، انحلال و از بین رفتن موقوف علیه، به وقف عام تبدیل می شود.

تخصیص وجوه

ماده بیست و پنجم :

تخصیص لازم از عواید وقفی برای ملکیت های وقفی و سایر امور خیریه در مرکز و ولایات بعد از تثبیت نیازمندی از جانب وزارت به تایید شورای عالی اوقاف صورت می گیرد.

فصل چهارم

اجاره و عقود شرعی ملکیت های وقفی

اجاره ملکیت های وقفی

ماده بیست و ششم :

(۱) وزارت می تواند ملکیت های وقفی را مطابق احکام این قانون به اشخاص داخلی و خارجی به اجاره یا عقود شرعی بدهد.

(۲) مستأجر و متعاقد باید دارای اهلیت حقوقی و صلاحیت قانونی باشد.

(۳) عقد بهره برداری و سرمایه گذاری در صورت توافق طرفین، مطابق احکام این قانون، تمدید شده می تواند.

محتویات قرار داد

ماده بیست و هفتم :

(۱) قرار داد، کتبی بوده و حاوی محتویات ذیل میباشد:

- ۱- شهرت طرفین عقد.
- ۲- نوع فعالیت.
- ۳- ذکر مشخصات ملکیت تحت عقد.
- ۴- توضیح مکلفیت های طرفین عقد.
- ۵- مدت عقد.
- ۶- اندازه حق الاجاره و عقد، موعد و طرز تأدیه آن.

(۲) قرار داد در سه نقل ترتیب و بعد از امضای طرفین عقد مدار اعتبار می باشد.

معیاد عقد زمین غرض جلب سرمایه گذاری

ماده بیست هشتم :

(۱) وزارت می تواند به منظور جلب و تشویق سرمایه گذاری جهت ایجاد فارم های زارعتی، مالداری، باغداری و امثال آن زمین های صالح الزراعه وقفی با نظر داشت مقدار سرمایه گذاری و نوعیت پروژه الی مدت (۴۰) سال و زمین های بکر و بایر وقفی را با نظر داشت مقدار سرمایه گذاری و نوعیت پروژه الی مدت (۶۰) سال به اشخاص، مؤسسات و شرکت های زراعتی و مالداری، خصوصی و مختلط و مشارکتی اعم از داخلی و خارجی به اساس قرار داد بعد از تایید شورای عالی اوقاف مطابق احکام این قانون به اجاره بدهد.

(۲) وزارت می تواند، زمین های بکر و بایر وقفی را با رعایت احکام این قانون به تناسب نوعیت زمین، پروژه و اندازه سرمایه جهت سرمایه گذاری به غیر از مقاصد مندرج فقره (۱) این ماده به اشخاص حقیقی یا حکمی مطابق احکام این قانون به تشخیص و موافقه شورای عالی اوقاف به اجاره بدهد.

(۳) وزارت می تواند جهت بهره برداری و سرمایه گذاری بیشتر زمین های وقفی واقع در ساحات تجارتی، سراهیا، حوبلی ها، دکاکین و ساحات متعلق به آنها را به عقدهای شرعی و قانونی در مطابقت با فقره (۱) این ماده مورد استفاده قرار دهد.

(۴) وزارت می تواند دکان، سرای و منزل رهاشی و دیگر ملکیت های وقفی را از طریق مزایده الی مدت (۵) سال به کرایه بدهد.

(۵) عقد اجاره زمین های وقفی بصورت تهجایی و یا هم دکاکین و غرفه جات موقتی و غیر اساسی با نظر داشت موقعیت و نحوه فعالیت الی مدت (۲) سال صورت می گیرد.

(۶) حق الاجاره زمین های وقفی بمنظور زراعت با نظر داشت نوعیت، موقعیت و زمین های همجوار آن توسط وزارت الی مدت (۵) سال تعیین می گردد.

(۷) در صورتیکه طرف قرار دادی ادارات دولتی باشد ملکیت وقفی نظر به ارزش و اجاره ملکیت های همجوار و مماثل بدون داوطلبی مطابق به احکام این قانون به اجاره داده میشود.

تزیید مقدار حق الاجاره

ماده بیست و نهم :

(۱) وزارت تزیید مقدار حق الاجاره زمین های صالح الزراعه و زمین های بکر و بایر مندرج ماده بیست و هشتم این قانون را بعد از هر پنج سال الی ده فصد تزیید به تایید شورای عالی اوقاف تعیین می نماید.

(۲) قرار داد اجاره و تزیید فیصدی حق الاجاره زمین های مندرج فقره های (۱-۲-۳-۴) ماده (۲۸) این قانون به توافق طرفین عقد ، با رعایت حکم فقره (۱) این ماده با شرایط و حالات متناسب به عصر و زمان تجدید شده می تواند.

(۳) قرارداد فقره های (۱-۲-۳) ماده (۲۸) این قانون بیشتر از سه دوره و فقره های (۴-۶) ماده (۲۸) این قانون بیشتر از (۶) دوره تجدید شده نمی تواند. قرارداد بار اول تابع این دوره ها می باشد.

زیادت

ماده سی ام :

هر نوع زیادتی که در ملکیت وقفی تحت اجاره از طرف مستاجر به اجازه کتبی وزارت صورت گرفته باشد، در صورت که به منفعت ملکیت وقفی باشد، ۵۰٪ مصرف از اجاره آن قابل محاسبه بوده و بعد از سپری شدن میعاد اجاره، جزء ملکیت وقفی محسوب شده، مستاجر نمی تواند آنرا تخریب یا انتقال دهد.

مکلفیت های اجاره گیرند

ماده سی و یکم :

(۱) اجاره گیرنده دارای مکلفیت های ذیل می باشد.

- ۱- استفاده از ملکیت تحت اجاره با رعایت مقررات محیط زیستی، حفاظت خاک زمین زراعتی و حسن رفتار با پلوان شریکان.
- ۲- حفاظت و پاک کاری شبکه آبیاری، کانالیزاسیون، تجهیزات و تاسیسات مربوط به ملکیت تحت اجاره.
- ۳- پرداخت حق الاجاره مطابق قرار داد.
- ۴- جبران خساره وارده به ملکیت تحت اجاره و یا تاسیسات وقفی به وزارت.
- ۵- اطلاع دهی به وزارت از مداخله سایر اشخاص در ملکیت و تاسیسات وقفی تحت اجاره.
- ۶- عدم استفاده حقابه ملکیت وقفی تحت اجاره و آب موجود در آن به مقاصد دیگر بدون اجازه وزارت.
- ۷- امتناع از اجاره دهی یا به تضمین گذاشتن ملکیت وقفی تحت اجاره.
- ۸- اطلاع دهی به وزارت در صورت دریافت معادن، آبادات تاریخی و سایر دارایی های که ملکیت دولت و عام محسوب می شود.
- ۹- اطلاع دهی از آفات طبیعی به ملکیت وقفی تحت اجاره.
- ۱۰- تسلیم دهی ملکیت تحت اجاره و تاسیسات، تجهیزات و ملحقات آن در ختم میعاد اجاره، مطابق شرایط قرار داد.
- ۱۱- گرفتن تعرفه بانکی و ارائه کاپی آویز از تحویلی پول حق الاجاره به وزارت.
- ۱۲- سایر مکلفیت های مندرج قرارداد و احکام این قانون.
- ۱۳- عدم ایجاد تغییرات غیر مفید در ملکیت وقفی تحت اجاره بدون موافقه کتبی وزارت.
- (۲) هر گاه اجاره گیرنده یا ورثه آن قبل از ختم میعاد اجاره، قرار داد اجاره را فسخ نماید، مکلف است، موضوع را حد اقل سه ماه قبل به وزارت اطلاع دهد.
- (۳) مکلفیت های طرف قراردادی وزارت در سایر عقود ملکیت های وقفی در قرارداد مربوطه تثبیت می گردد.

مکلفیت های وزارت در عقود ملکیت های وقفی

ماده سی و دوم :

- (۱) وزارت در عقود ملکیت های وقفی دارای مکلفیت های ذیل می باشد:
 - ۱- تسلیم نمودن ملکیت وقفی مطابق شرایط عقد به جانب قراردادی.
 - ۲- دادن تعرفی بانکی به اجاره گیرنده، غرض تحویلی حق الاجاره.
 - ۳- تسلیم شدن ملکیت تحت اجاره با تاسیسات، تجهیزات و ملحقات آن طبق شرایط قرار داد بعد از ختم یا فسخ قرار داد از اجاره گیرنده.
 - ۴- انجام سایر مکلفیت های مندرج قرارداد و احکام این قانون.
- (۲) هر گاه وزارت قبل از ختم میعاد اجاره، قرار داد اجاره را فسخ نماید، مکلف است، موضوع را حد اقل سه ماه قبل به اجاره گیرنده اطلاع دهد.
- (۳) مکلفیت های وزارت در سایر عقود ملکیت های وقفی در قرارداد مربوط تثبیت می گردد.

اطلاع از آفات طبیعی

ماده سی و سوم :

- (۱) هر گاه آفات طبیعی به ملکیت وقفی تحت عقد یا محصولات آن، خساره وارد نماید، قراردادی مکلف است، موضوع را در خلال (۱۰) روز کاری در مرکز به وزارت و در ولایات به اداره اوقاف اطلاع دهد.
- (۲) خساره وارده توسط هیات که از طرف وزارت تعیین می گردد تثبیت و به شورای عالی اوقاف تقدیم می گردد.
- (۳) خساره تثبیت شده مندرج فقره (۲) این ماده بعد از بررسی و تصویب شورای عالی اوقاف قابل محاسبه و مجرای می باشد.

معافیت حق الاجاره

ماده سی و چهارم :

- (۱) هر گاه تأسیسات، تجهیزات و ملحقات ملکیت وقفی تحت عقد یا محصولات آن به اثر آفات طبیعی خساره مند و یا به صورت کامل از بین برود، قراردادی با رعایت احکام ماده سی و سوم این قانون مکلف به پرداخت قسمی یا کلی حق الاجاره همان سال و جبران خساره نمی باشد.
- (۲) هر گاه ملکیت تحت اجاره دوکان، منزل رهاشی، سرای و دیگر ملکیت های وقفی باشد، معافیت حق الاجاره از تاریخ وقوع ضرر، محاسبه می گردد.

عدم پرداخت حق الاجاره

ماده سی و پنجم :

هر گاه اجاره گیرنده حق الاجاره ملکیت وقفی را مطابق به شرایط قرار داد در میعاد معینه بدون عذر موجه تادیه ننماید، ملکیت از نزدش مسترد و علاوه بر تادیه حق الاجاره، به پرداخت معادل پنج فیصد جریمه نقدی نیز مکلف می باشد.

حالات فسخ قرار داد ملکیت های وقفی

ماده سی و ششم :

- وزارت در یکی از حالات ذیل قرار داد ملکیت های وقفی را فسخ می نماید:
- ۱- در صورت انحلال یا ورشکستگی جانب قراردادی.
 - ۲- در صورت متوقف شدن فعالیت های قراردادی توسط دولت مطابق اسناد تقنینی.
 - ۳- در صورت تخلف قراردادی از شرایط و تعهدات مندرج قرار داد و احکام این قانون.
 - ۴- در صورتی که قراردادی مطابق احکام قانون اهلیت حقوقی خود را از دست بدهد.
 - ۵- وقوع حوادث غیر مترقبه که ملکیت تحت عقد را غیر قابل استفاده سازد.
 - ۶- در صورت عدم رعایت مکلفیت های مندرج ماده سی و پنجم این قانون.
- (۱) در صورتی که قراردادی نتواند در میعاد مندرج فقره (۱) ماده (۳۹) این قانون از ملکیت وقفی تحت قرارداد بهره برداری نماید.
- (۲) فسخ قرارداد به داخل دو نقل ترتیب، به قراردادی و به مراجع مربوطه رسماً سپرده می شود.

حل اختلاف در مورد قرارداد

ماده سی و هفتم :

- (۱) هرگاه میان وزارت و قراردادی اختلاف بروز نماید، طرفین می توانند، آن را از طریق تفاهم حل و فصل نمایند.
- (۲) هر گاه اختلاف مندرج فقره (۱) این ماده از طریق تفاهم حل نگردد، موضوع مطابق احکام قانون به محکمه احاله می گردد.

تعیین اندازه ملکیت وقفی قابل اجاره

ماده سی و هشتم :

- (۱) ملکیت های وقفی که به مقاصد زراعتی و غیر زراعتی به اجاره داده می شود اندازه آن با نظر داشت نوعیت زمین، کمیت و کیفیت پروژه مورد نظر وسایل و ماشین آلات و اندازه سرمایه، حسب ذیل تعیین می گردد:
- ۱- به اشخاص انفرادی الی (۵۰) جریب.
 - ۲- به شرکت های خصوصی و مختلط به مقصد غیر زراعتی الی (۲۵۰) جریب.
 - ۳- به شرکت های مالداری و زراعت الی (۱۰۰۰) جریب.
 - ۴- به شرکت های خارجی به مقصد سرمایه گذاری الی (۱۰۰۰) جریب زمین.
- (۲) قرار داد زمین های مندرج فقره (۱) این ماده توسط وزیر ارشاد، حج و اوقاف بعد از تایید شورای عالی اوقاف منظور می گردد.

میعاد عمران ملکیت های وقفی تحت قرارداد

ماده سی و نهم :

- (۱) میعاد عمران ملکیت های بکر و بایر وقفی تحت قرارداد به مقاصد زراعتی و غیر زراعتی از تاریخ عقد قرار داد حسب ذیل تعیین می گردد :
- ۱- در صورتی که مساحت زمین تحت قرارداد الی (۵۰) جریب باشد الی مدت یک سال.

- ۲- در صورتی که مساحت زمین تحت قرارداد الی (۲۵۰) جریب باشد الی مدت سه سال.
- ۳- در صورتی که مساحت زمین تحت قرارداد الی (۱۰۰۰) جریب باشد الی مدت چهار سال.
- (۲) در میعاد مندرج فقره (۱) این ماده، اجاره گیرنده مکلف به پرداخت نصف حق الاجاره می باشد.
- (۳) هرگاه عمران ملکیت تحت قرارداد قبل از میعاد مندرج فقره (۱) این ماده صورت گیرد حق الاجاره بصورت کامل آن از تاریخ ختم کار و آغاز فعالیت قابل محاسبه می باشد.

نظارت و کنترل

ماده چهارم:

نظارت و کنترل پیشرفت کار عمران و آباد ساختن ملکیتوقفی تحت اجاره، ربع وار از طرف وزارت صورت میگیرد.

اخذ تمام یا قسمتی از ملکیت وقفی تحت قرارداد

ماده چهل و یکم :

- (۱) در صورتی که اخذ زمین وقفی تحت قرارداد بعد از جمع آوری حاصل باشد، قرار داد، فسخ و اجاره گیرنده مکلف است حق الاجاره را مطابق عقد قرار داد بپردازد.
- (۲) در صورتی که اخذ زمین وقفی تحت قرارداد قبل از جمع آوری حاصل، ضرورت باشد و اجاره گیرنده در زمین مصارف نموده باشد مصارف آن طبق عرف محل به اجاره گیرنده پرداخته شده و قرار داد فسخ می گردد.
- (۳) در صورتی که یک قسمت زمین قبل از جمع آوری حاصل و قسمت بعد از آن مسترد گردد، اندازه حق الاجاره متناسب به اندازه زمین مسترد شده، تعیین گردیده و در مورد زمین باقیمانده در صورت موافقه جانبین، قرار داد به حال خود باقی می ماند.
- (۴) هر گاه ملکیت غیر زراعتی باشد، حق الاجاره مدت باقیمانده قابل پرداخت نبوده، در صورتی که اجاره گیرنده از فسخ قرار داد متضرر گردد، خساره وی مطابق به اسناد تقنینی محاسبه می گردد.

جبران خساره وارده

ماده چهل و دوم :

هر گاه اجاره گیرنده خلاف تعهدات مندرج قرار داد عمل نماید، مکلف به جبران خساره وارده می باشد.

فصل پنجم

تنظیم امور قبرستان ها

تنظیم قبرستان ها

ماده چهل و سوم :

وزارت مکلف است امور مربوط به قبرستان ها را به همکاری شاروالی ها تنظیم نماید.

ثبت قبرستان ها

ماده چهل و چهارم :

وزارت مکلف است تمام قبرستان های عامه و خاص را ثبت و از آن مراقبت نماید.

قبرستان عمومی

ماده چهل و پنجم :

هر شخص می تواند در قبرستان های عمومی بدون هیچ نوع ملاحظات به استثنای پیروان سایر ادیان، اموات خود را دفن نماید.

نظارت قبرستان ها

ماده چهل و ششم :

وزارت به منظور جلوگیری از غصب قبرستان ها و محلات اجرای مراسم اموات اهل هنود و سکھ یا تصرفات خود سرانه در آنها، تدابیر لازم اتخاذ و تطبیق می نماید.

انهدام قبرستان ها

ماده چهل و هفتم :

وزارت می تواند، قبرستانهای وقفی عامه را در صورت ضرورت استفاده خیریه، مطابق احکام شریعت اسلامی منهدم نماید.

حفاظت قبرستان ها

ماده چهل و هشتم :

وزارت مکلف است در مورد حفاظت قبرستان ها تدابیر حفاظتی لازم، اتخاذ نماید.

ثبت محلات اجرای مراسم اموات اهل هنود و سکه

ماده چهل و نهم :

وزارت مکلف است محلات اجرای مراسم اموات اهل هنود و سکه را ثبت و مراقبت نماید.

فصل ششم

استرداد ملکیت های وقفی غصب شده

تشخیص غاصب

ماده پنجاه ام:

(۱) وزارت مکلف است، ملکیت های وقفی غصب شده را تشخیص و تثبیت نموده غرض تعقیب عدلی به مراجع عدلی و قضایی معرفی نماید.

(۲) هر گاه ملکیت های وقفی بین وزارت و اشخاص حقیقی و حکمی تحت دعوی قرار داشته باشد، وزارت مکلف است، الی فیصله نهایی محکمه از آن مراقبت نموده و طبق احکام این قانون از آن بهره برداری نماید.

استرداد ملکیت های وقفی مغصوبه

ماده پنجاه و یکم:

(۱) غاصبین ملکیت های وقفی مکلف اند در خلال مدت یک ماه بعد از انفاذ این قانون، ملکیت وقفی را به وزارت مسترد نمایند.

(۲) ملکیت های وقفی که قبل از انفاذ این قانون غصب گردیده، طبق احکام شریعت تابع مرور، زمان نبوده، وزارت به همکاری ادارات ذیربط مکلف است، غرض استرداد آن اقدام نماید.

(۳) ملکیت های که بیشتر از (۱۵) سال تحت ذوالیدی وزارت قرار داشته باشد و از جانب اشخاص حقیقی و حکمی ادعای بر آن صورت نگرفته باشد ملکیت، وقفی شمرده می شود.

(۴) شخصی که ملکیت وقفی را خود سرانه به اجاره داده باشد، مبالغ حاصله اجاره از وی تحصیل می گردد.

رسیدگی و استرداد ملکیت های وقفی مغصوبه

ماده پنجاه و دوم :

امور مربوط به رسیدگی و استرداد ملکیت های وقفی مغصوبه که بالای آن سرپناه، تاسیسات تجارتي، زراعتی، مالداري، باغداری، شرکت ها یا سایر تاسیسات اعمار گردیده باشد، مطابق احکام قانون اجراءات صورت میگیرد.

جرائم مربوط به ملکیت های وقفی

ماده پنجاه و سوم:

شخصیکه خلاف قانون، ملکیت های وقفی را غصب، تخریب یا بفروش برساند، مطابق احکام قانون، مجازات می گردد.

فصل هفتم احکام نهایی

مبادله ملکیت وقفی

ماده پنجاه و چهارم:

وزارت می تواند، ملکیت وقفی را در صورت ضرورت به پیشنهاد شورای عالی اوقاف و منظوری رئیس جمهوری، مبادله نماید، مشروط بر اینکه بدیل آن احسن باشد.

وقف خارج از کشور

ماده پنجاه و پنجم:

وزارت مکلف است از ملکیت های وقفی خارج از کشور مطابق به قوانین رایج در آن کشور حفظ و مراقبت و بهره برداری نماید.

وقف اهل هنود، سکھ و سایر ادیان

ماده پنجاه و ششم:

وزارت مکلف است وقف اهل هنود، سکھ و سایر ادیان را ثبت و از آن مطابق به شرایط واقف در صورتیکه خلاف احکام شرع، قوانین و منافع ملی نباشد ثبت، حفظ و مراقبت و بهره برداری نماید.

پیشنهاد مقررہ ها و وضع طرز العمل ها

ماده پنجاه و هفتم:

وزارت می تواند، به منظور تطبیق بهتر احکام این قانون، مقررہ ها را به حکومت پیشنهاد و لوایح و طرز العمل ها را ترتیب، جهت تصویب به شورای عالی اوقاف ارایه نماید.

ایجاد کمیسیون وقفی

ماده پنجاه و هشتم:

(۱) شورای عالی اوقاف می تواند برای رسیدگی بهتر به امور اوقاف کمیسیون وقفی را ایجاد نماید.
(۲) طرز فعالیت کمیسیون وقفی در طرز العمل که از طرف شورای عالی اوقاف تعیین می شود تنظیم می گردد.

رجحان

ماده پنجاه و نهم:

هر گاه حکمی یا احکام سایر قوانین با حکم این قانون در تضاد باشد، احکام این قانون مرجح می باشد.

انفاذ

ماده شصت ام:

این قانون از تاریخ نشر در جریده رسمی، نافذ می گردد.